

Fig. 1. Ydre set fra sydøst. Foto Martin Wangsgaard Jürgensen 2013. – *Exterior seen from the south east.*

UBBERUD KIRKE

ODENSE HERRED

Indledning. Ubberud Kirke blev 1335 annekteret til Skt. Knuds Kloster i Odense (jf. s. 77).¹ 1558 tillod klostret, at sognepræsten i Korup, Peter Knudsen, fik retten til Ubberud Kirkes indtægter for livstid,² og 1567 blev samme overdraget til klostrets læsemester, Jørgen Simonsen.³ 1572 blev Ubberud lagt som anneks til Korup Kirke.⁴

Kirken blev solgt 1698 af kronen til kancelliråd og amtmand Erik Stensen,⁵ som samme år solgte den videre til sin svigersøn, oberst Frederik von Winterfeldt.⁶ Denne solgte 1707 kirken til borgmester i Odense Jens Christensen til Margård,⁷ og den hørte herefter til de skiftende ejere af Margård indtil 1787, da Niels Henriksen (Henriksen) købte kirken. 1796 solgte han den videre til herredsfoged Hans Holm,⁸ men købte den allerede 1801 tilbage, hvorefter den 1830 nedarvedes til sønnen, Jørgen Nielsen.⁹ 1839 var ejerskabet overgået til Abraham Clod på Hvedholm, der imidlertid

ikke kunne få udleveret nøglerne af den forrige kirkeeejer, og derfor hævdede ikke at være i stand til at gennemføre den istandsættelse af kirkens 'ornamenter', han var blevet pålagt.¹⁰ 1901 ejedes kirken af boghandler Carl Chr. Milos.¹¹

Kirken overgik til *selveje* 1925; inden da var en del af sognet overgået til det nyetablerede Broholm kirkedistrikt (selvstændigt 1979).

Sagn. Navnet Ubberud skal ifølge et sagn stamme fra adelsmanden Ubbe, hvis brødre, Troels, Høyer og Gunde, også skal have lagt navn til lokaliteter i sognet (Troelse, Højbjerg og Gundese).¹² Ubbe gives æren for at lade kirken opføre, og skal ligeledes have skænket den til Skt. Knuds Kloster i Odense.

Ifølge overleveringen skal der 1567 have stået et muret hus nordøst for kirkegården, som munkene fra Skt. Knuds Kloster benyttede i forbindelse med forretningen af gudstjenester i kirken; jf. også Korup Kirke (s. 2733).¹²

Fig. 2. Kirken og ligkapellet set fra syd. Foto David Burmeister Kaaring 2012. – Church and mortuary chapel seen from the south.

Kirkegården ligger på en lav bakke centralt i landsbyen, hvor Ubberudvej møder Ubberudgårdvej. Den er blevet udvidet flere gange i løbet af 1900-tallet, først i 1912, da et smalt bælte nord og vest for kirken blev tilføjet. I 1936 blev et større areal øst for kirken lagt til, og endelig blev kirkegården udvidet 1963 med et mindre stykke mod nord.¹³ En Skovkirkegård indviedes 1981 på kirkegårdens østligste del.¹⁴

Hegn og indgange. Kirkegården hegnes mod vejen af et lavt stendige fra 1912 beplantet med vedbend (fig. 2), der blev forlænget i forbindelse med kirkegårdsudvidelsen 1936,¹⁵ og siden er

blevet stedvist repareret, bl.a. i 1962–63, 1969 og 1978.¹⁶ En ældre *†kirkegårdsmur*, nævnt 1589, var opført af kampesten.¹⁷

Der er fire indgange til kirkegården. Hovedindgangen vest for kirken består af en køreport flankeret af fodgængerlårer, alt i støbejern fra o. 1904¹⁵ og sat mellem granitpiller, der smykkes af en kugle på toppen. Ved ligkapellet syd for kirken er der en fodgængerlårer med dobbelt støbejernsfløj hængt mellem groft huggede granitpiller. I kirkegårdens sydøstlige hjørne ved graverbygningen er anlagt en kørevej, mens en sti i nord for kirken forbinder kirkegården og præsteboligen.

Et *kapel*, der også rummer et opholdsrum for graveren, er opført 1973–74 efter tegning af Ebbe Lehn Petersen (fig. 2).¹⁸ Samme arkitekt stod 1992 bag opførelsen af en kombineret *graver- og toiletbygning* i kirkegårdens sydøstlige hjørne. Begge bygninger er opført af vandskurede mursten med rødt tegltag.¹⁸

†Bygninger. Angående et middelalderligt murret hus ved kirkegården, se sagn ovf. Et *ligkapel* fra 1916 med kalkede mure og rødt tegltag samt et redskabsrum, lå sammen med en redskabs- og toiletbygning syd for kirken, hvor det nuværende kapel er opført.¹⁸ Kapellet blev repareret 1953 og sammen med redskabsbygningen nedrevet 1973.¹⁶

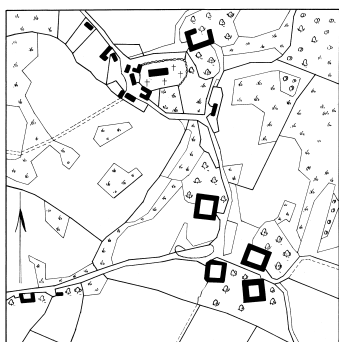

Fig. 3. Matrikelkort. 1:10.000. Målt af J. Schow 1811. – Cadastral map.

BYGNING

Oversigt. Kirkens bygningshistorie lader sig formentlig kun udrede i hovedtræk, om end dendrokronologiske dateringer giver holdepunkter. Den romanske kirke er rejst i en blanding af tegl, kampesten og enkelte granitkvadre. I senmiddelalderen er der foretaget flere ombygninger, som har givet kirken en noget skæv plan; skibets nordmur blev ommuret, koret udvidet og hele kirken overhvalvet o. 1481-82. Endelig blev et tårn rejst mod vest o. 1516, og kirken fik våbenhus. Orienteringen afviger betydeligt mod nord.

Den *romanske kirke* er kun bevaret i dele af korets og skibets sydside samt skibets nordvestre hjørne. Alle oprindelige åbninger er gået tabt. Et spørgsmål over koret og to hanebånd i skibet, som er dateret til midten af 1200-tallet, kunne stamme fra det ældste tagværk og antyde kirkens opførelsetidspunkt.¹⁹ Det har været en lille bygning med et skib på kun 11×9 m. Det forsvundne (†)kors udstrækning lader sig ikke bestemme med sikkerhed, men det har formentlig målt ca. 6×6 m. *Grundplanen* har været den traditionelle romanske; og i den bevarede sydside udgør springet mellem kor og skib en murtykkelse (fig. 4). De nu til dels tildækkede gotiske blændinger på skibets østgavl (s. 2766), muret før øststudvidelsen af kirken, viser, at det oprindelige kor har været lavere og med en mindre stejl taghældning, end koret har nu. På skibets sydside ses dele af den oprindelige gesimsdekoration. Her løber en nu lavt placeret savsnitsfrise, der efter alt at dømme

har siddet få skifter under gesimsen, før skibets langmure blev forhøjet (s. 2766).²⁰

Materiale og teknik. Den bevarede sydside, der er uden synlig sokkel, er nederst af *rå kampesten* og herover af munkesten muret i munkeforbandt med skrabefuger (fig. 7). Skibets vestmur er helt af kamp. Forekomsten af granitkvadre i det senmiddelalderlige kor (s. 2767) kunne angive, at der har indgået kvadre i korets østgavl. Bagmurene er hovedsagelig muret i tegl med stedvis anvendelse af kamp.

Gavltrekanter. Den nederste halve meter af skibets vestgavl er bevaret i tårnets østmur, hvor kampestensgavlen står i blank mur. Rester af gavlen træder ligeledes frem mellem skibets vestre hvælv og tårnarkaden.

Senmiddelalderlige ændringer og tilføjelser, alle i munkesten i munkeskifte.

Skibets nordside blev helt ommuret, og sydsiden fik nye, store vinduer (fig. 2). Herefter blev skibet forhøjet som forberedelse for de hvælv, der senere indbyggedes. Sammen med kirkens forhøjelse blev også triumfmuren og østgavlen ombygget (fig. 4). Efter at hvælvslagningen i skibet var afsluttet, udvidede man koret mod nord og øst, hvorved kirken fik sin irregulære form. Endelig blev et tårn sluttet til kirken i vest.

I skibets nordside blev alt fornyet bortset fra de vestligste 1,5 m. Den nye nordfacade er muret med skarpryggede fuger over et par skifter kamp, mens der indvendig kun er brugt tegl.

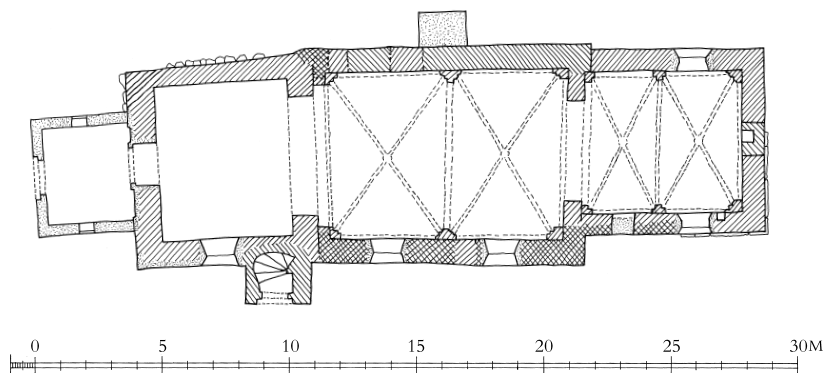

Fig. 4. Plan 1:300. Målt af Ebbe Lehn Petersen, suppleret og tegnet af Martin Wangsgaard Jürgensen 2013. – *Ground plan.*

Fig. 5. Gotisk passage mellem kor og skib over hvælvene set mod sydøst (s. 2766). Foto Arnold Mikkelsen 2012. – Gothic passage between chancel and nave looking south east.

I den nye nordmur er der en *dør*, som har siddet i et højt, spidsbuet spejl.²¹ Døren er blændet både inde og ude med teglsten af munkestensformat.

Vinduer. Vestligst i den nyopførte nordmur ses i facaden et tilmuret fladbuet (†)vindue (ca. 100×73 cm). Indvendig ses østligt i skibets sydside et tilsvarende vindue, der formentlig er kommet til samtidig med nordmurens. Begge vinduer er blændet med munkesten i forbindelse med hvælvslagningen.

I 1400-tallets sidste del blev *skibet forhøjet* med 10-12 skifter sandsynligvis som forberedelse til kirkens overhvælving. På nordmuren afsløres forhøjelsen ved en tilbagetrækning af facadens øvre del. I sydfacaden angiver, som nævnt, den lavtsiddende savsnitsfrise omtrentligt den gamle gesimshøjde, før muren blev forhøjet. Indvendig

kan sporene efter forhøjningen findes i hvælv-lommerne over skibet. Her kan der konstateres en tydelig forskel i fugebehandlingen, idet forhøjningen er udført med mindre omhu.²² I forbindelse med flankemurenes forhøjning er murkronen blevet afsluttet med en firedobbelt falsgesims, der stedvist er fornyet med sten i mindre format.

I forbindelse med skibets forhøjelse nedtog man næsten hele triumfmuren, og genopførte den i forbandt med skibets forhøjede dele omtrent i den halve tykkelse af kirkens øvrige mure. Triumfmuren giver adgang til koret gennem en bred, let flad rundbuet åbning. Den nye gavlspids blev muret med en fladbuet åbning, der giver adgang til korets loft (fig. 5).²³ I gavlspidsen er der på østsiden to spidsbuede blændinger (ca.

115×56 cm), der senere blev næsten helt dækket af taget (fig. 30), da koret blev udvidet.

Efter forhøjelsen stod skibet med fladt loft endnu i en rum tid, idet man har pudset væggene. Dette kan ses over hvælvene på langmurene og den nye triumfinur.

Korudvidelse. Efter at byggearbejderne på skibet var afsluttet, blev det romanske kor stort set helt nedrevet og et større opført.²⁴ Et bevaret glasmaleri (s. 2770) med våbenskjolde fra 1400-tallets sidste år er formentlig indsat som markering af korets og måske hele kirkens færdiggørelse. I det nye kor genbruges mod syd kun 2 m af den romanske facade, mens det mod nord blev udvidet med en murtykkelse, hvorved nordsiden næsten kom til at flugte med skibet (fig. 6). Ved fornyelsen må man have ændret tidligere planer for østudvidelsens dimensioner, idet koret er forskudt mod nord. Hovedparten af blændingsdekorationen på skibets østgavl er dækket bag korets nye tag. Murene hviler på et fundament af store granitkvadre,

der må stamme fra det romanske kor. Flankemurene afsluttes øverst af en treleddet falsgesims. Gavl-trekanten smykkes af en blænding, der er udformet som et græsk kors. Blændingen er helt eller delvist fornyet i forbindelse med en ommuring af gavlspidsen i nyere teglsten. En lille glug i korets nedre arm er dog senmiddelalderlig, hvorfor blændingen i store træk må svare til den oprindelige. I facaden er gluggen rektangulær, mens den i bagmuren er udformet med trappestik og afrundede kanter i toppen. Øverst, under kippen, er der en lidt større glug, som formentlig stammer fra en eftermiddelalderlig ommuring af gavlspidsen.

I koret spores endnu de oprindelige, nu blændede vinduer. I øst har der været en stor fladbuet lysåbning, hvis detaljer er forsvundet ved tilmuringen med tegl af munkestensformat. Det ovennævnte glasmaleri stammer herfra (s. 2770). I syd er der et mindre fladbuet vindue, der indvendig står som niche (ca. 155×87 cm). Vinduet er blændet med nyere teglsten.

Fig. 6. Ydre set fra nordøst. Foto David Burmeister Kaaring 2013. – Exterior seen from the north east.

Fig. 7. Korets sydмур (s. 2765). Foto Martin Wangsgaard Jürgensen 2012. – *South wall of chancel.*

I korets indre ses to *nicher*, en rektantet i øst under vinduet (45×32,5 cm) og én afdækket med et spærstik østligst i sydvæggen (30×57 cm).

Hvælvingerne i kor og skib hviler på falsede piller med skråtstillede kragbånd to skifter høje.²⁵ Pillerne er affaset øverst mod kragbåndet. Skjoldbuerne er af halve sten som også korets gjordbue; skibets gjordbue er af hele sten. Ribberne mødes i en cirkulær slutsten. Hvælvene har så mange fælles træk, at de må være indbygget i samme omgang, idet koret er hvælvet umiddelbart efter udvidelsen. Dette understøttes af dateringen af tagværkerne, der må være udskiftet samtidig med hvælvenes opmuring. I koret blev tagværket fornyet o. 1481, i skibet o. 1482.¹⁹

Tårnet, der er jævnbredt med skibet, slutter sig en smule skævt til kirken mod vest, hvor det er bygget ind over den gamle gavl. Det består af tre stokværk, hvoraf det øverste, med otte glamhuller, rummer klokkerne. Tårnet dækkes, som andre tårne på egnen, af et sadeltag med gavle i øst og vest. Murene rejser sig med skråtskårne fuger over et kampestensfundament, der træder frem under nord- og vestfacaden. Murværket er generelt intakt, men en del af vestfacaden og store partier af sydfacaden er i nyere tid blevet skalmuret. Indvendig kan der i de øvre dele iagttages regelmæssigt placerede *bomhuller*, der stammer fra

hængestilladser, der har været anvendt ved tårnets rejsning. Indmurede bindbjælker i mellemstokværket er dateret til o. 1516 og angiver formentlig tårnets opførelsestidspunkt.¹⁹

Tårnrummet forbindes med skibet ved en rundbuet arkade, brudt så den respekterer den vestre skjoldbue i skibet (fig. 23). Et sekundært, spidsbuet vindue i syd er indpasset i en niche med rundbuet stik, der løber ned til sokkelniveau. Vinduet (fig 8), der nu har samme form som skibets nyere vinduer (s. 2769), synes at have afløst en (†) *døråbning*, der tidligere har ledt ind fra et nu forsvundet *†*våbenhus (se ndf.). Rummet dækkes af et fladt bjælkeloft, men fortandinger i hjørnerne viser dog, at man havde planlagt et hvælv.

Der har oprindeligt været adgang til de øvre stokværk via en tømret *†*fritrappel i tårnets sydside, der senere er afløst af det nuværende *trappehus*. En falset, fladbuet underdør leder ind til en rummelig trappe med kvadratisk spindel og

Fig. 8. Blændet dør i tårnet (s. 2768). Foto Martin Wangsgaard Jürgensen 2013. – *Bricked-up door in the tower.*

afrappet loft. Trappehusets indre oplyses af en nyere, fladbuet glug i østmuren. Indvendig ses åbne bomhuller fra stilladser. Den slanke overdør, der tidligere fungerede sammen med den nævnte $\dagger$ fritrappe, er som underdøren dækket af et fladbuet stik og tilpasset trappeløbet.

Mellemstokværket har bevaret størstedelen af det oprindelige bjælkelag af egetømmer lagt ind i bagmuren.²⁶ Klokkestokværket åbner sig mod hvert verdenshjørne med to fladbuede og falsede glamhuller. Kun nordsidens åbninger har bevaret deres oprindelige skikkelse med flad sålbænk, mens de øvrige er blevet reduceret i højden ved indmuring af en skrå, udkraget sålbænk. Bjælkelaget af egetømmer er velbevaret, men lagt om og suppleret med fyr.

Mod nord og syd afsluttes murkronen af en dobbelt falsgesims, der formentlig er helt fornyet i nyere tid. Tårnets kamtakke gavlspidser prydes af en egnstypisk blændingsudsmykning: syv vandrette bånd med hver tre savskifter.²⁷ Båndene brydes af tre fladbuede glugger, to fornedet og herover en mindre.

Eftermiddelalderlige ændringer og reparationer. Af de bevarede regnskaber fremgår det, at kirken løbende er undergået reparationer på tag og mur. Den formentlig første større forandring har været indsættelsen af nye store *vinduer* i både kor, skib og tårn. Regnskaberne omtaler således en fornyelse af kirkens vinduer 1688.²⁸ De store åbninger er fladrundbuede og smigede.²⁹ Ved en senere udbedring, formentlig i første halvdel af 1800-tallet, er der indsat nygotiske spidsbuede støbejernsrammer i skibets og tårnets vinduesåbninger.³⁰

En kraftig *pille* ved skibets nordside er muret af små sten, der nærmer sig normalformat. Pillen, der hviler på et fundament af kampesten, er karakteristisk ved en bemærkelsesværdig, faldende skiftegang, der formentlig er betinget af kirkens beliggenhed på en bakketop.

En $\dagger$ pille ved skibets nordøsthjørne, muret engang efter 1912, er fjernet igen efter 1959.¹⁸

Våbenhuset på tårnets vestside er rejst 1890, efter at et ældre våbenhus var nedrevet samme sted 1887 (fig. 9).³¹ Det er muret af røde teglsten, og flankemurene afsluttes med en dobbelt falsgesims

over et savskifte. I vestgavlen er den brede fladbuede dør anbragt i et højt spidsbuet spejl. Gavlspidserne er udsmykket med en blændingskomposition, der låner elementer fra fynsk sengotik. En rektangulær glug i gavltrekanterens fod giver lys til loftet. Mod syd og nord oplyses rummet, der har fladt bjælkeloft, af små fladbuede vinduer. Tårnets vestfacade er skjult bag en ornamenteret skalmuring, der indrammer en ny dør til tårnrummet.

$\dagger$ *Våbenhuse.* Biskop Jacob Madsen omtaler 1589 et våbenhus ved kirken, der øjensynlig har været af bindingsværk.¹⁷ Dette blev afløst af et nyt bindingsværkshus 1686, der formentlig stod, indtil det nuværende våbenhus blev opført.²⁸ De to tidligere våbenhuse har sandsynligvis været anbragt ud for den omtalte ($\dagger$)døråbning i tårnets sydside, en løsning der er velkendt blandt fynske landsbykirker.³²

Hovedistandsættelse. Kirken undergik omfattende istandsættelser 1959–60 og igen 1966 (arkitekt Ebbe Lehn Petersen), der foruden reparationer af murværket også omfattede nye gulve.¹⁸ De sene-

Fig. 9. Våbenhus, 1890, set fra vest (s. 2769). Foto Martin Wangsgaard Jürgensen 2013. – *Porch, 1890, seen from the west.*

ste istandsættelser 1999 og 2009 har koncentreret sig om lofter i tårn og våbenhus samt tagværkerne over kor, skib og tårn.¹⁸

Gulvene dækkes af gule teglsten lagt 1959-60. Et trin adskiller kor og skib markeret ved en tværgående bjælke. Den ældste oplysning om *†*gulvene stammer fra 1666-67, da der blev indkøbt sten til at opfylde kirkens gulv.³³ Billeder fra 1912 viser et teglgulv lagt i sildebensmønster.¹⁸ Dette gulv blev formentlig erstattet af de gulbrændte teglfliser, der lå indtil det nuværende gulv.¹⁸

Tagværker. Både kor og skib har bevaret tagværker af eg, der, til trods for enkelte omsætninger af tømmeret og udskiftninger i fyr, må betragtes som velbevarede. Koret dækkes af seks fag med et hanebånd støttet af lange skråbånd. Der ses enkelte tømmermærker (bl.a. en stjerne) på spærene, men systematikken kan ikke afgøres. Skibets ti fag er af næsten samme type, blot med to lag hanebånd, der er bladet på vestsiden. Spær og hanebånd er nummererede fra øst mod vest med fortløbende indridsede stregnumre. Tårnets tagværk, bestående af seks fag, er konstrueret som skibets med bladede samlinger på vestsiden.

Dendrokronologiske undersøgelser. Der er 2012 udtaget boreprøver af egetømmeret i kor, skib og tårn.³⁴ I koret viser prøverne, at tømmerets datering falder i to grupper. Et spær dateres til o. 1243 og kunne stamme fra det første tagværk. De øvrige prøver dateres til o. 1481 og må stamme fra korets udvidelse. I skibet falder tagværkets datering også i to grupper. To hanebånd henføres til midten af 1200-tallet, det øvrige daterede tømmer til o. 1482. I tårnet udtoges prøver fra indmurede bindbjælker, der dateredes til o. 1516.

Tagbeklædning. Tagene dækkes af rødbrændt vingetegl, der løbende har krævet udbedring, og senest er tagdækningen udskiftet 1984.¹⁸ Ifølge Jacob Madsen var der allerede 1589 tegl på kirken.¹⁷

Kirkens *opvarmning* sker ved et fjernvarmeanlæg fra 1960, der er renoveret 1999. Den første opvarmning i kirken kom fra en *†*kakkelovn, der o. 1880 var anbragt i skibets nordøstre hjørne og senere suppleret med endnu en ovn i skibets sydside.³⁵ 1926-60 fandtes en *†*kalorifer i skibets vestende.¹⁸

Farveholdning. Kirken er hvidkalket ude og inde og udvendig forsynet med en sværtet sokkel. Våbenhusets bjælkeloft er gråmalet. Hvælvrubberne var 1912 kalket med en dyb blå farve.¹⁸

Terrænet omkring kirken er afgravet, så den i dag ligger på en forhøjning med stejle, græs-begroede sider, der mod nord er suppleret med skovjordbær. En trappe af hugget granit, hvori en sløjfet gravsten også indgår, leder op til trappehuset. Ved våbenhuset mod vest er der lagt et lille fortov af brosten.

Glasmaleri (fig. 10), o. 1481, et fladbuet, blyindfattet vindue, 120×63 cm, hvori der i den lodrette akse ses fire medaljoner med skråstillede våbenskjolde. Disse er fra oven a) biskop Carl Rønnows, b) Odense Stifts, c) domprovst Hans Urnes og d) dekan Claus Andersen Ulfeldts. Våbnerne godtgør, at glasmaleriet blev bestilt i den tid, Ulfeldt var dekan, dvs. 1477-97,³⁶ og mest sandsynligt i forbindelse med opførelsen af koret o. 1481 (jf. ovf.).

Vinduet blev konstateret 1887 i det tilmurede østvindue, som set inde fra kirken var helt skjult af altertavlen. I NM (inv.nr. D2558). Indsættelsen af glasmalede våbenskjolde i kirker til identifikation af donatoren var udbredt i senmiddelalderen, men kun få er bevaret og sjældent i samme gode tilstand som Ubberuds.³⁷

†Kalkmalerier. 1) Nævnt 1589, da biskop Jacob Madsen noterede, at der var 'billeder' i korets nordre side.¹⁷

2) Senmiddelalderlige. 1978 konstateredes en kalkmalet udsmykning af skibets hvælvinger. Østhvælvets ribber var bemalede med langsløbende bånd, som på siderne opdelte ribberne i rødt og hvidt, mens der konstateredes sparrer på vesthvælvets ribber.³⁸ Desuden afslørede en afdækning af udsmykningen i det østligste hvælvs østkappe et 69 cm stort rødt bladkors, indridset i kalken med passer. Det var omgivet af grønne koncentriske cirkler og rundt om dette fire mindre cirkler, 22 cm i tværmål. Endelig blev der fundet spor efter en omtrent tilsvarende udsmykning af hvælvingens tre øvrige kapper samt af skibets vestlige hvælv. Udsmykningen af hvælvrubberne er beslægtet med bl.a. Ullerslev Kirkes (Svendborg Amt, Vindinge Hrd.) og Mesinge Kirkes (Bjerger Hrd.).

Fig. 10. Glasmaleri med våbenskjolde for biskop Carl Rønnow, odensebispens mærke, domprovst Hans Urne og dekan Claus Andersen Ulfeldt, o. 1481 (s. 2770). Foto Arnold Mikkelsen 2013. *Stained glass window with the coat of arms of Bishop Carl Rønnow, the Diocese of Odense, the Dean of St Knud's Abbey Hans Urne and Dean Claus Andersen Ulfeldt, c. 1481.*

Fig. 11. Indre set mod øst. Foto Arnold Mikkelsen 2012. – Interior seen towards the east.

INVENTAR

Oversigt. Kirkens ældste inventarstykke er den romanske granitdøbefont, der hører til en mindre, lokal gruppe, hvis kummer er smykket med en rundbuefrise (jf. s. 2671 og 2749). Korbuekrucifikset er højgotisk og hører derved til de ældste bevarede på Fyn. Altertavlen er et formentlig nordtysk arbejde fra tiden o. 1520/30, der har været sidealtertavle i Lunde Kirke og først 1685 opsat som højaltertavle i Ubberud. Prædikestolen er skænket 1616 af sognepræst Hans Pedersen Holmhauge og er med sine tredobbelte hjørnesøjler og ornamentsmykkede arkadefelter et typisk om end sent eksempel på den fynske renæssancestil, som særligt Jens Asmussen var eksponent for i tiden frem mod 1600. Fra omtrent samme tid stammer alterstagerne, mens dåbsfadet med Syndefaldsrelief er et nederlandsk importarbejde af velkendt type fra tiden o. 1650. Blandt det yngre inventar skal nævnes Lorenz Frølichs Den Rige Rådsherre fra 1890, som er et af kunstnerens få altermalerier.

Farvesætning og istandsættelser. Inventaret står hovedsagelig i blankt træ; prædikestolen dog med sort bund for indskrift- og arkadefelter. Derved udgør korets

inventar det koloristiske fikspunkt, idet alterbordet, knæfaldet og altertavlen alle er malet med blå grundfarve. Denne farveholdning afspejler i vid udstrækning istandsættelsen 1966 (arkitekt Ebbe Lehn Petersen).¹⁸ Inden da var kirken blevet istandsat 1925 i forbindelse med overgangen til selveje.

Alterbordet (jf. fig. 11) er et rammeværk af fyr fra o. 1925, 196×73 cm, 99 cm højt. Bordet er beklædt på tre sider med et nyt *alterklæde* af blå uld. Et olivengrønt *†alterklæde* blev anskaffet o. 1966.³⁹

Altertavle (fig. 12–13), o. 1520/30, overført fra Lunde Kirke 1685.²⁸ Tavlen, der består af et midtskab og to sidefløje,⁴⁰ har i midtskabet en friskulptur af Johannes Døberen stående på en konsol formet som en jordhøj. Han har tykt, krøllet hår og skæg og kigger pegende ned mod jorden, formentlig oprindelig mod et *†lam*, mens han i sin venstre hånd holder en opslået bog. Han er iklædt en forreven kameluldskjortel og lang kappe. På midtskabets perspektivisk skrånende sider

Fig. 12. Altartavle, o. 1520/30 (s. 2772). Foto Arnold Mikkelsen 2012. – Altarpiece, c. 1520/1530.

er der konsoller med udskårne figurer af evangelisterne og deres symboler, i nord Mattæus og Markus, i syd Johannes og Lukas.

Fløjene er vandret delt i to felter med relieffer fra Johannes Døberens liv og martyrium. I nordre fløj ses foroven Jesu Døb, hvor Johannes Døberen knæler på flodbredden og hælder vand fra en krukke over hovedet på den bedende Jesus. Det nedre relief forestiller Johannes Døberen, der prædiker i ørkenen (fig. 13). Johannes står til venstre mellem to træer, mens tre mænd og en kvinde lytter til. På den søndre fløj ses foroven Tilfange-tagelsen af Johannes, hvor to soldater pågriber og binder ham ved foden af et fangetårn. I baggrunden ser Herodes og Herodias til. Det nedre relief viser Halshugningen. Johannes knæler bedende i relieffets midte, mens bødlen holder sværdet over

hans hoved. Omkring dem ses forskellige rigt klædte personer, herunder Herodes og Herodias.

Malerierne på fløjenes ydersider (anden stand) er svært beskadigede, og der er så godt som intet bevaret på nordre fløj. Derimod ses øverst på søndre fløj et maleri forestillende et halshugget lig, der lægges på et bål omgivet af rigt klædte personer. Motivet stemmer ikke overens med Johannes Døberens legende, ifølge hvilken han blev begravet. Kun knoglerne blev sidenhen brændt, da gravstedet blev skændet under Kejser Julian (361–63). Måske derfor foreslog Thorlacius-Ussing i 1922, at motivet kunne være Laurentius' martyrium.⁴¹ Da sammenhængen imidlertid tilsiger, at motivet må være Johannes Døberen, og liget da også er halshugget, kan der snarere være tale om, at kunstneren har ladet sig inspirere af en

Fig. 13. Johannes Døberen prædiker i ørkenen. Udsnit af altertavlen fra o. 1520/30 (s. 2773). Foto Arnold Mikkelson 2012. – *John the Baptist preaching in the wilderness. Detail of altarpiece from c. 1520/30.*

skildring af Laurentius' martyrium i sin fremstilling af legenden om afbrændingen af Johannes Døberens jordiske rester.

Herunder og adskilt af en malet ramme ses en stærkt beskadiget fremstilling af en ung, sengeliggende kvinde omgivet af mindst fire personer, tilsyneladende alle unge kvinder, hvoraf den ene mader den sengeliggende. Ifølge Chr. Axel Jensen anedes tidligere blandt fragmenterne af den stående kvinde resterne af et spædbarn,⁴² hvorfor scenen formentlig skal forestille Johannes Døberens fødsel. Placeringen af dette motiv i anden stands nedre højre hjørne, dvs. som afslutning på rækken af malerier, er dog ikke umiddelbart forståelig.

Skabet hviler på en glat predellaen med udsvejfede sider og ovalt, profileret indskriftfelt.

Altertavlen fremstår med broget staffering udført 1939 af konservator N. J. Termansen (justeret af samme 1966), som kendetegnes ved virkningen af de overvejende lysebrune og grå klæde- og dragter i det azurblå skab.³⁹ Predellaen er malet vinrød med forgylde profillister og i indskriftfeltet Matt. 11,10 i guldfraktur på sort bund.

Den oprindelige staffering blev undersøgt 1939.⁴³ Det konstateredes da, at figurerne overvejende havde været holdt i forgylt sølv, idet eksempelvis Johannesfiguren bar kjortel af sølv med rødt for, forgylt kappe med blå for, og hår og skæg malet med guldfarvet sølv. Selve skabet var cinnoberrødt. Over dette farvelag var en yngre, 'meget tarvelig' staffering i gråt, blå, gult og grønt.⁴⁴

Altertavlens tilskrivning har været omdiskuteret. Thorlacius-Ussing opfattede den som et arbejde fra Claus Bergs værksted i Odense og udført i tiden o. 1511.⁴⁵ Begge dele blev afvist af Hermann Deckert, som pegede på, at der i Johannes Døberens kantede ansigtstræk spores en vis indflydelse fra Benedict Dreyers lybske altertavler fra de tidlige 1520'ere, hvorfor der måtte være tale om et lybsk arbejde fra 1500-tallets tredje årti.⁴⁶ Deckerts iagttagelser er centrale for Jan Friedrich Richter, der konstruerer en såkaldt 'Mester for Store Ubberudtavlen', som skal have været aktiv i de sene 1520'ere, og som ligeledes skal have udført altertavlen i Allerup Kirke (Åsum

Hrd.).⁴⁷ I modsætning til Deckert finder Richter, at Ubberudtavlens enkelhed antyder, at det er et lokalt, fynsk arbejde.⁴⁸ Både den stilistiske forbindelse til Dreyer og den meget gode kvalitet af anden stands malerier synes dog i højere grad at tale for en nordtysk oprindelse.

Altertavlen skal være anskaffet 1685 fra Lunde Kirke (Lunde Hrd.) på sognepræst Hans Olufsen Steens foranledning.²⁸ At der er tale om en tiloversbleven sidealtertavle, bliver indirekte bekræftet af Jacob Madsen, der under sit besøg i Lunde Kirke 1590 nævner, at højaltertavlen fremstillende Korsfæstelsen.⁴⁹ Jacob Madsen nævner derimod ikke Johannestavlen, formentlig fordi den var fjernet fra sidealteret.

Istandsættelser og ændringer. Altertavlen er kraftigt ombygget. De oprindelige gennembrudte baldakiner, der har siddet langs skabets forkanter, er nu erstattet af massive træstykker, og der er anbragt lodrette lister på skabets sider.⁵⁰ I 1890 vurderedes det, at tavlen, som kirken havde ønsket at erstatte siden 1878, var 'uden kunstnerisk værdi',¹⁸ men dog ikke uden arkæologisk interesse. Derfor blev den i forbindelse med anskaffelsen af Frølichs altertavle (jf. ndf.) flyttet fra alteret og ophængt på korets nordvæg, dog uden sin predella, der opmagasineredes på våbenhusloftet.¹⁸

Tavlen blev konserveret 1939 ved N. J. Termansen, der bl.a. bemærkede, at der var byttet rundt på de fire evangelisters placering i skabet.⁵¹ Ved denne lejlighed blev det sekundære, buede gitterværk, der var opsat på overkanten af sidefløjenes nicher, fjernet og de ødelagte dele af billedskærerarbejdet suppleret.⁵² Siden 1961 atter opsat på alterbordet.

(†) *Altermaleri* (fig. 14), 1890, udført af Lorenz Frølich i olie på lærred, 189×117 cm, forestillende fortællingen om Den Rige Rådsherre. Jesus er skildret i billedets midte med udbredte arme omgivet af sine disciple. Til venstre ses den rigt klædte rådsherre fortabt i spekulation over Jesu råd, at han skulle forære sine rigdomme til de fattige for i stedet at leve for Guds riges skyld. Temaet forstærkes af det omgivende landskab, idet Jerusalems tårne ses bag rådsherren, hvorimod gruppen af disciple i billedets midte og højre side danner en bevægelse ad en stenet vej, der leder

Fig. 14. Lorenz Frølich's altermaleri af fortællingen om den rige rådsherre (s. 2775). Foto Arnold Mikkelsen 2012. – Lorenz Frølich's altar painting of the Parable of the Rich Man.

ud i et goldt klippelandskab. På den bemalede pryddramme ses planteornamenter og fuglesilhuetter på guldgrund omkring tre felter; ved venstre og højre kant med versalindskrifter fra Matt. 19,16–23, Luk. 18,18–27, Mark. 10,17 og 21–22.

Maleriet tjente som altertavle i tiden 1890–1961, idet det var indfældet i en ret spinkel nygotisk $\ddagger$ rammekonstruktion (jf. fig. 15). Denne blev kasseret 1961, da Frølich's maleri blev ophængt på dets nuværende plads på skibets nordvæg. Istandsæt 1988.⁵³

Altersølv, 1845, udført af Niels Christopher Clausen, Odense, og skænket af prokurator F. J. Hansen, Odense.⁵⁴ *Kalken* (fig. 16), 23,5 cm høj, har flad fod med ciselerede planteornamenter, svunget skaft og pæreformet bæger, der er udsmykket med en ciseleret ornamentbort. Under bunden ses mesterens mærke (*Bøje* II, 4276), Odenses bymærke (*Bøje* II, 4054) samt sikkerhedsmærkning. Den glatte *disk* (fig. 33) er 14,5 cm i tværmål og stemplet under bunden som kalken.

En uforgyldt $\ddagger$ disk er nævnt 1589 af Jacob Madsen.¹⁷

Oblatæske, 1987, udført af Jørgen Dahlerup.¹⁸ Æsken, der måler 12,5×10 cm og er 4,5 cm høj, er på låget smykket med et fordybet relief af Johannes Døberen. Under bunden ses mesterens mærke, lodighedsmærke samt sikkerhedsmærkning.

Sygesæt, nyere, af tin. Sættet består af kalk, disk, oblatæske, glasflaske, to keglestubformede lysestager og seks særkalke. Genstandene bærer alle stemplerne »EB« samt »93 % tin Danmark«. Opbevares i en æske af kirsebærtræ med blåt fløj indvendig.

Alterkande (fig. 16), o. 1903,⁵⁵ 31 cm høj, med lille fod, og kuplet korpus smykket med et hjulkors i relief og drevet op i en cylindrisk overdel med hældetud. Låget er hvælvet. Kanden er stemplet under bunden med »Alp Danmark« og »Atla«.

Alterstager (fig. 18), o. 1600, 42 cm høje, har høj profileret fod, hvorpå læses en versalindskrift fra

Fig. 15. Indre set mod øst. Foto M. Mackeprang 1912. –Interior seen towards the east.

Fig. 16. Alterkalk udført 1845 af N. C. Clausen, Odense (s. 2776), oblatæske udført 1987 af Jørgen Dahlerup (s. 2776) og alterkande o. 1903 (s. 2776). Foto Arnold Mikelsen 2012. – *Chalice made in 1845 by N.C. Clausen, Odense, wafer box made in 1987 by Jørgen Dahlerup and altar jug, c. 1903.*

1900-tallet: »Ubberud Kirke«, balusterskaf med et stort kugleled og flad lyseskål. 1665 betaltes for en reparation af stagerne.³³ 1973 returneredes stagerne anonymt til kirken efter at have været stjålet.⁵⁶

To krogede jern forankret i korets østvæg tjente 1589 som *†lyseholdere* for alterlysene.¹⁷

Alterkors, 1994, af sølv, udført af guldsmed Bent Exner, Pandrup, og anskaffet for arven efter Holger Emil Rasmussen.¹⁸ Korset, 52,5 cm højt, består af en slank fod hvorpå et lueforyldt kvadratkors med et udsavet geometrisk mønster, der danner en stjerne i korsskæringen.⁵⁷

**Røgelseskar* (fig. 17), senmiddelalderligt, af bronze, 17,5 cm højt. Karret har en skål med flad bund og tårnformet låg i gennembrudt arbejde med gotiske dekorative elementer, heriblandt triforier, oculi og kløverblade. Hanken udgøres af en jernring, der via tre leddelte jernstænger er hæftet til skålen. Det blev deponeret på Nationalmuseet i 1896, men overgik til Odense Bys Museer i 1905 (inv.nr. KMO/1905/15).¹⁸

Fig. 17. Røgelseskar, senmiddelalderligt (s. 2778), i Odense Bys Museer. Ældre foto i NM. – *Censer, late medieval.*

Fig. 18-19. 18. Alterstager, o. 1600 (s. 2776). 19. Dåbsfad (s. 2779). Foto Arnold Mikkelsen 2012. – 18. Altar candlesticks, c. 1600. 19. Baptismal dish.

Messehagler. Kirken råder over messehageler i de fire liturgiske farver, lilla, rød, hvid og grøn. De to sidstnævnte er vævet hhv. 1985 og 2001 af Anne Marie Egemose, mens førstnævnte er vævet 2005 af Doris Anselm og med broderi af Thomas Sjølander og er anskaffet for midler doneret af den stedlige brugs. †*Messehagel*, nævnt 1589, en rød 'blomstret' hagel.¹⁷

Knæleskammel, o. 1890, af træ polstret med blå uld. Gråmalet.

Alterskranke (jf. fig. 11), o. 1890, halvcirkulær med drejede balustre og glat håndliste; gråmalet.

Døbefont (fig. 20), romansk, af grå granit, 92 cm høj, med fod af form som et omvendt terningskapitæl, som smykkes med et asymmetrisk ornament i fladt relief. Kummen, 84 cm i tværmål, er dekoreret med et profileret rundbuemotiv langs overkanten og derunder en særdeles kraftig tovsnoing, hvilket knytter den til en lille gruppe af fonte i området (Mackeprang, *Døbefonte*, 142); hvortil også fontene i Pårup og Korup hører (s. 2671 og 2749). Fonten stod 1589 i koret,¹⁷ hvor den fortsat er at finde i det nordvestlige hjørne.

Dåbsfad, o. 1650, et nederlandsk arbejde i drevet messing, 55 cm i tværmål. I bunden ses en fremstilling af Syndefaldet og på fanen, mandelformede bukler. Fadet svarer nøje til et neder-

landsk i Søllerød Kirke (*DK Kbh. Amt*, 439), fra o. 1645(?).⁵⁸

Korbuekrucifiks (fig. 21), højgotisk, o. 1300-50, med sekundært hoved og fødder. Den 118 cm høje kristusfigur hænger i strakte, skrånende ar-

Fig. 20. Døbefont, romansk (s. 2779). Foto Arnold Mikkelsen 2012. – Font, Romanesque.

Fig. 21. Korbuekrucifiks, o. 1300-50 (s. 2779). Foto Arnold Mikkelsen 2012. – *Channel arch crucifix, c. 1300-1350.*

me med hovedet sænket mod sin højre side; den slanke krop er elegant drejet mod venstre og forstærker den bevægelse i underkroppen, der udspringer af, at de krydsede fødder er fæstet med samme nagle. Hovedet er bart og fremtræder på baggrund af en cirkulær glorie med et blomsterbladsornament i svagt relief, øjnene er næsten lukkede, munden er svagt åbnet og indrammes af det tvedelte hageskæg. Fingrene er strakte, og det løse lændeklæde danner en kurve fra den ene hofte til den anden.

Korstræet, 245×180 cm, er formet som et livstræ med stiliserede blade, der udgår fra korsarmene. I korsenderne er der medaljoner med evangelisternes symboler, foroven Johannes, tv. Markus, th. Lukas og forneden Mattæus. Krucifikset fremstår i blankt træ.

Jacob Madsen antydede 1589, at krucifikset fungerede som alterprydelse, idet han bemærkede, at kirken ingen altertavle havde, »men et gamel Crucifix«.¹⁷ Krucifikset kan i så fald have opretholdt denne funktion, indtil den nuværende

Fig. 22. Prædikestol, skænket af sognepræst Hans Pedersen Holmhauge (s. 2781). Foto Arnold Mikkelsen 2012. – *Pulpit, donated by incumbent Hans Pedersen Holmhauge.*

altertavle anskaffedes 1685. I 1888 blev Nationalmuseet gjort opmærksom på, at 'nogle figurer' henlå på loftet, og fandt under den efterfølgende undersøgelse krucifikset dér med figuren i flere dele.¹⁸ Ved den efterfølgende istandsættelse 1892 blev de oprindelige farvelag fjernet, mens afbrækkede blade på korset samt Jesu hoved og fødder blev fornyet. Krucifikset er endvidere blevet undersøgt 1959, 1988 og 1991.⁵⁹

Fremstillingen af Jesus med helt udstrakte arme og fingre, de let bøjede ben samt anvendelsen af en glorieskive og de meget skematiserede krabbeblade taler for en datering til 1300-tallets første halvdel.

Prædikestol (fig. 22), 1616, skænket af sognepræsten Hans Pedersen Holmhauge. Stolen har fire fag med arkadefelter, der adskilles af markante hjørnefremspring med tre søjler og hviler på en sekskantet pille.

Storfelternes arkader har pilastre med rulleværk, der står på blomstersmykkede søjlepostamenter, mens det profilerede bueslag er prydet af rosetter og et hulmønster; i sviklerne et blomsterornament. I arkadefelterne ses ens reliefskårne plante- og blomsterornamenter.

Kurvens ret høje frise- og postamentfelter rummer reliefskårne latinske versalindskrifter, i postamentet: »Iohannes/ Petri Holma/ reanvs«, »Pastor et/ æditvvs hv/ is ecclesiæ«, »Hvnc svgge/ stvm ædifica/ ricvravit« og »Anno/ 1616/ HPHH« (Hans Pedersen Holmhauge, præst og klokker ved denne kirke, lod denne prædikestol bygge i året 1616 H(ans) P(edersen) H(olm) H(auge)). Tilsvarende indskrift hen over frisefelterne lydende: »Beati qvi avdivnt/ verbvm dei et/ cvstodivnt illvd« (Salige er de, som hører Guds ord og bevarer det, Luk. 11,28), »Qvi vos avdit/ me avdit qvi vos/ spernit me spernit« (Den, der hører jer, hører mig, og den, der forkaster jer, forkaster mig, Luk. 10,16), »Estote parati qvia/

nescitis qva hora/ filivs hominis veniet« (Derfor skal I være rede, for I ved ikke, hvad time Mennekens sønnen kommer, Matt. 24,42) og »Chris[t] vs dilexit et/ lavit nos a pecca-/ tis nostri apoc i« (Kristus elsker os og har løst os fra vore synder, Åb. 1,5). Hjørnefremspringene er tredelte, idet den midterste søjle er fremskudt; søjlerne er glatte og har korintisk kapitæl samt prydbælte.

Opgangen, der løber langs triumfvæggen, er nyere, hvorimod den sekskantede bærende sokkel med midtled under stolen er samtidig med prædikestolen. Istandsæt 1966 af Mogens Larsen.⁶⁰

Stolen står i afrenset eg med sort bund for arkade-, postament- og frisefelter. De ældste farvelag er afrensedes, men der er bevaret rester af disse på stolens sydligste fag, der viser brug af mørkeblåt og grønt på søjlebaserne og rødt og blå på kapitælerne; alt på kridtgrund. Efter det oprindelige farvelags afrensning,⁶¹ formentlig i 1800-tallets slutning, blev stolen malet med en mørk, brun lasur og delvis egetræsårdring samt forgyldning af

Fig. 23. Indre set mod vest. Foto Martin Arnold Mikkelsen 2012. – *Interior seen towards the west.*

Fig. 24. Kirkeskib (s. 2784). Foto Arnold Mikkelsen 2012. – *Church ship*.

indskrift og enkelte profilled.⁶¹ Denne staffing fjernedes 1966.³⁹ En *†beklædning* af prædikestolens overkant blev fornyet 1880, 1896 og 1924.¹⁵

Selvom prædikestolen er dateret 1616, finder den sine tætteste paralleller blandt de fynske prædikestole fra tiden frem mod o. 1600. Særligt de tredelte hjørnefremspring med frisøjler forbinder den med Jens Asmussens arbejder fra 1590'erne (jf. s. 577–79). Ligeledes er anvendelsen af ornamentudsmykkede storfelter hyppigt forekommende i tiden frem mod 1600.⁶² Den finder sine nærmeste paralleller i Jens Asmussens førnævnte arbejder samt i stolene i Rolsted og Uggerslev kirker fra hhv. 1593 og 1603 (hhv. Åsum og Skam Hrd.). Ubberudstolen må således opfattes som et sent eksempel på denne type af prædikestole.

†Prædikestol, nævnt 1589, opmuret i skibets søndre side.¹⁷

Stolestader (jf. fig. 23), 1961, af ubehandlet eg, tegnet af Ebbe Lehn Petersen,¹⁸ med let skrånende ryglæn og brede plankegavle. Opstillet i to blokke af hhv. 17 (nord) og 14 (syd) stole.

†Stolestader. 1) O. 1557, havde gavle med cirkulært topstykke, hvori var udsåret foldeværk. I enkelte af gavlstykkerne sås årstallet »1557«.⁶³ 1664 blev en stol i kvinderækken (i nord) og to

i mandsrækken repareret.³³ 2) Da kirkens stolestader beskrives 1862 anføres det, at der forrest i hver stolerække var tre 'dobbelte stolestader' med to bænke i hver, og bag disse '22 enkelte stolestader ved hver side, alle med åbne rygstød og uden dør'.¹⁵ Stolene havde gavle, der afsluttedes af en knækket halvbue over et tilsvarende formet fordybet felt (fig. 15).

Løse stole. Seks nyere stole, af bøg, med flettet sæde samt en tilsvarende med armlæn er opstillet i koret.

En *†præstestol*, der stod i koret, blev repareret 1877 og fjernet 1887, og en ny blev placeret bag altertavlen.⁶⁴ Samtidig blev også *†kirkeejers stol*, ligeledes opsat i koret, fjernet, og i stedet blev den forreste stol i skibet, formentlig i den sydlige stoleblok, indrettet til kirkeejeren.¹⁵

Pengebøsser, nyere, af messing, 20×22 cm. Bøsserne, der er formet omtrent som en messehagel og prydet med et reliefkors, er ophængt ved indgangsdøren.

Skab, 1985, af eg, opstillet under pulpituret i skibets vestende.

Et *†pulpitur* fra 1657, der var '16 alen langt og 4½ alen bredt' (ca. 8,3×2,3 m), var opført langs nordvæggen i skibets østende og rummede tolv stolepladser.⁶⁵ Nedtaget under restaureringen 1925.

Fig. 25. Klokke nr. 1, støbt 1842 af I. C. Gamst, København (s. 2784). Foto Arnold Mikkelsen 2012. – *Bell no. 1, founded in 1842 by I.C. Gamst, Copenhagen.*

Orgel (jf. fig. 23), 1967, oprindelig med fem stemmer og ét manual, bygget af Th. Frobenius & Sønner, Kgs. Lyngby. 1985 udvidet med to pedalstemmer af samme firma. Disposition: Manual: Rørfløjte 8'. Principal 4', Gedaktfløjte 4', Gemborn 2', Oktav 1'. Pedal (1985): Subbas 16', Gedakt 8'. Koppel M-P. Orgelfacaden, i blank eg, tegnet af Ebbe Lehn Petersen, blev oprindelig udformet med henblik på anbringelse på et *pulpitur* fra 1909. For at sikre organisten udsyn til kirkerummet fra sin plads ved orgelhusets bagvæg blev orglet placeret på et højt *†podium*. Opbygningen viste sig imidlertid utilfredsstillende, såvel i æstetisk som akustisk henseende. Derfor blev podiet fjernet ved orgeludvidelsen 1985, og orglet blev i stedet opstillet direkte på pulpiturets gulv. Orgelfacaden indgik herefter i pulpiturebrystningen (jf. ndf.). Pedalværket fra 1985 er placeret bagest på pulpituret.

†*Orgel*, 1909, med fire stemmer, bygget af A. C. Zachariasen, Aarhus.⁶⁶ Pneumatisk aktion og vindladesystem.⁶⁷ På samtidigt orgelpulpitur.

Orgelpulpitur, o. 1909. Pulpiturebrystningen, af eg, fra 1985 er tegnet af Ebbe Lehn Petersen og udført i forbindelse med en udvidelse af orglet, der også indebar, at pulpituret blev sænket ca. 60 cm.¹⁸ Selve pulpituret er malet i grønt og støvet blå, mens brystningen står i blank eg.

Salmenummertavle, 2007, hvidmalet, ophængt på triumfvæggen. †*Salmenummertavler*, 1800-tallets anden halvdel. To sortmalede salmenummertavler til skydenumre var 1912 ophængt på triumfvæggen (jf. fig. 15).

Præsterækketavle, 1984, tegnet af Ebbe Lehn Petersen. En rektangulær tavle, 167×98 cm, som har navne malet i sort skriveskrift på grå bund. Ophængt i våbenhuset.

Lysekroner. 1) 1900-tallet, har otte s-svungne arme, hvorover er pyntearme, og balusterskaft. Ophængt i koret. 2-3) (jf. fig. 11) 1925, 2×8 s-svungne arme med dyrehovedformet midtled og i slynget en kerub. Cylinderskaft med kugler og midtdelt hængekugle med knop. På den ene af kronernes hængekugle står med skriveskrift: »Julen 1925«. Ophængt i skibet.

Kirkeskib (fig. 24), 1944, fregatten Jylland, bygget og givet af Alfred C. Larsen. Modellen, 80×72 cm, er grøn- og sortmalet med hvid stribe.⁶⁸ Istandsæt 1986 på grund af borebilleangreb.⁶⁹ Ophængt i midtskibet mellem 2. og 3. fag fra øst.

Klokker. 1) (Fig. 25) 1842, støbt af I. C. Gamst, København, 66 cm i tværmål. Om halsen løber en versalindskrift mellem to lister: »Støbt af I. C. Gamst Kiøbenhavn. 1842«, hvorover ses en palmetbort. Ophængt i slyngebom. 2) 1981, støbt af Petit og Fritsen, Nederlandene, anskaffet for midler skænket af pensionist Rasmus Rasmussen; 90 cm i tværmål.¹⁸ Om halsen læses med versaler: »Støbt til Ubberud Kirke af Petit & Fritsen i Holland« og på klokkelegemet: »Min Gud til ære/ mit sogn til gavn og glæde/ anno 1981 R.H.R.«. Ophængt i en vuggebom af jern.

†*Klokke*. En 'liden' klokke omtaltes 1589 af Jacob Madsen.¹⁷ Den blev repareret 1670,³³ men var 1840 revnet og udskiftedes kort efter (jf. klokke nr. 1).⁷⁰

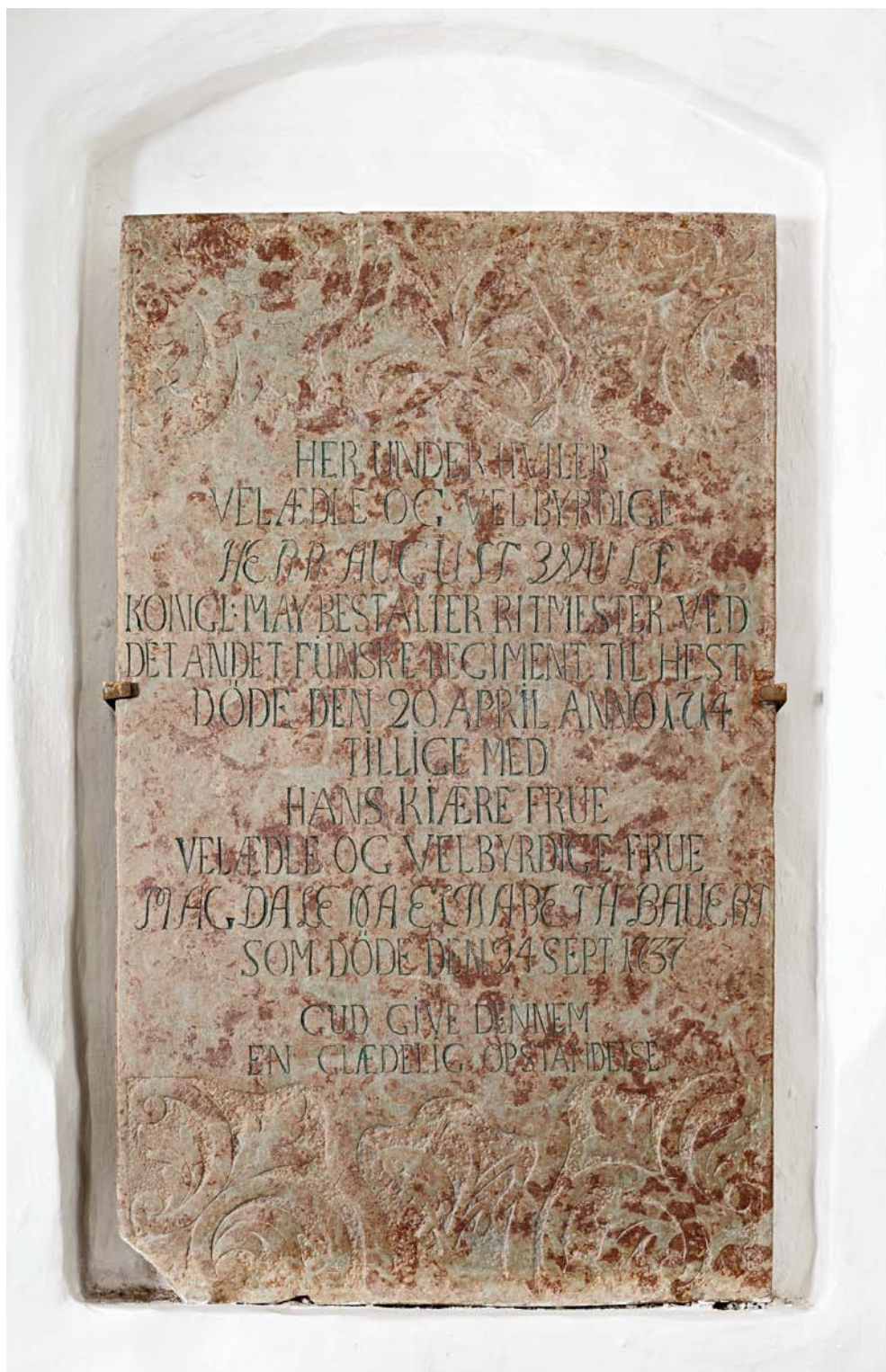

Fig. 26. Mindetavle over hr. August Wulf og hustru Magdalena Elisabeth Bauert, o. 1714 (s. 2786).
Foto Arnold Mikkelsen 2012. – Memorial tablet to August Wulf and his wife Magdalena Elisabeth Bauert.

GRAVMINDER

Mindetavle (fig. 26), o. 1714, over »herr August Wulf, kongl: may bestalter ritmester ved det andet fynske regiment til hest«, †20 april 1714, med hustru Magdalena Elisabeth Bauert, †24. sept. 1737.

Mindetavle af grå ølandskalksten, 76×126 cm, med indhugget versalindskrift, der er opmalet med sort (senest i 1984).¹⁸ I hjørnerne er der store bladornamenter i forsænket relief og imellem disse foroven en plante og forneden en bøjet solsikke. Opsat i en niche på korets sydvæg.

Gravsten (fig. 27), o. 1665, over herredsfoged Anders Hansen (†1665) og dennes hustru Marren Korseberge (Maren Korsebjerg).⁷¹

Rød ølandskalksten, 158×106 cm, med gengivelse af de afdøde i fuld figur med hænderne foldede foran sig. Anders Hansen har halvlångt hår og er ikklædt bluse, pibekrave og posende knæbukser, mens hans hustru bærer en fodlang kappe over kjolen. Mellem de to ligger et kranium og under hendes fod en knogle. I hjørnerne ses medaljoner med englerelief. Personalialia er anført dels over og under figurfeltet i næsten bortslidte og ulæselige versaler, dels som randskrift med indhuggede versaler, der er delvis bortslidt. Stenen, som skal have ligget i korgulvet,¹⁸ er nu indmuret i våbenhusets nordmur.

Kirkegårdsmonumenter. Blandt kirkegårdens monumenter skiller en gruppe på seks liggelsen sig ud (nr. 1–5 og 7). De stammer fra Korsebjergs †gravsted, som lå syd for våbenhuset,⁷² og blev i 1928 flyttet ned til †ligkapellet syd for kirken, men er siden lagt i et stenbed umiddelbart syd for kirkens hovedindgang.

1) O. 1676, over Berte Pedersdatter, »boende i Korsebjerg ...«, samt formentlig hendes ægtefælle.⁷³ Liggelsen af grå granit, 56×124 cm. Centralt på stenen er hugget et Jesusmonogram og derunder initialerne »L.N.S.«, mens de nu ulæselige personalialia for Berte Pedersdatter er hugget som randskrift.

2) 1700-tallet, over ubekendt.⁷⁴ En omtrent tagformet liggelsen af rødlig granit, 76×193 cm, med skråt affasede sider. Ingen personalialia er anført.

3) O. 1762, over Karl Peder Olufsen, tømrermand, *1716 på Korsebjerg, †1762 i hans Alders 46. Aar'. Liggelsen af rødlig granit, 77×202 cm, med hvælvet overside. På dens nederste del er personalialia anført i indhuggede versaler mellem to profilister.

4) O. 1787, over Christen Jørgensen, †10. nov. 1787, i sin Alders 53 Aar'.⁷⁵ Liggelsen af grå granit, 171×48 cm, med personalialia i indhuggede versaler.

5) O. 1789, over Jørgen Christensen, selvejer til Kaarsebjerggaard, †27. juni 1789, og hustru Maren Rasmusdatter, †13. dec. 1774, og deres to børn Christen Jørgenssønner, den første død som spæd, den anden †25. maj 1758, 21 år gammel. Liggelsen af rødlig granit, 88×222 cm, med personalialia hugget i versaler.

6) O. 1837, over Jørgen Mathiesen, *Beldringe 21. april 1785, †3. april 1837 i Husemose, med hustru Anne Mathiesen, f. Nielsdatter, *Kosterslev 2. april 1797, †6. juni 1848 i Husemose, samt deres efterkommere Laurits Jørgensen, *14. jan. 1836 i Husemose, †29. april 1858, Nielsine Mathie Jørgensen, *20. maj 1832 i Husemose, †5. jan. 1868, Niels Jørgensen, *27. april 1823, †10. jan. 1876, Johanne Cathrine Jørgensen, f. Jørgensen (sic!), *6. april 1835 i Pejruplund, †25. juli 1872 i Husemose, Anna Cathrine Jørgensen, *17. nov. 1829 i Pejruplund, †6. april 1907 i Husemose, og Mathias Jørgensen, proprietær, *29. jan. 1828 i Husemose, †25. maj 1908.

Grotte af sandsten med egeløv og to indsatte marmortavler, nu uden kronende †kors; 136×80 cm. På grottens forside er over indskrifttavlen indsat et trekantet relief af Forsynets Øje, mens et biscuitrelief forestillende Thorvaldsens Natten er indfældet bagpå. Skrifttavlen på fronten afsluttes af ordene »Kjærlighed dør aldrig«.

7) O. 1843, over Jørgen Christian Olsen, *15. april 1781 på Korsebjerggaard, †4. juni 1843, med hustru Karen Jørgensdatter, *5. juli 1783 i Kirkendrup, †25. okt. 1827. Liggelsen af rødlig granit, 85×121 cm, med personalialia hugget i versaler.

Gravtræ, 1800-tallets første halvdel, i ny-klassisk stil. Basen har rosetter i hjørnerne og bærer et søjleflankeret skriftfelt med gesims og udsavet topstykke. Gråmalet med indskrift i sort. Fundet 2001.⁷⁶

Fig. 27. Gravsten over herredsfoged Anders Hansen og hustru Maren Korsebjerg, o. 1665 (s. 2786). Foto Arnold Mikkelsen 2012. – *Tombstone of Herredsting Judge Anders Hansen and his wife Maren Korsebjerg.*

KILDER OG HENVISNINGER

Vedr. arkivalier for Odense Amt i almindelighed henvises til s. 52-54 og forkortelser vedr. Odense Amt s. 56-59.

Arkivalier. *Kirkens arkiv. Synsprotokol 1862 ff.* (Kirkens arkiv. Synsprot.).

Ubberud Lokalarliv. Herredsprovstens protokol 1831-61 (*Ubberud Lokalarliv.* Herredsprovstens prot.).

LA Fyn. Arkivet efter C. Brandt. Uddrag af de ældste kirkebøger i kopi 1640-1704 (*C. Brandts ark.* Kirkeb.); *Pastoratsarkivet.* Ubberud Kirkes regnskabsbog 1567-1663 (*Pastoratsark.* Rgsk.).

RA. Danske Kancelli, 1. dep. Brevbøger 1800-47 H17 (*DaKanc Brevb.*).

NM. Indberetninger. Chr. Axel Jensen 1912 (byggnings- og inventarbeskrivelse); N. J. Termansen 1926 (altertavle); N. J. Termansen 1937 (altertavle); N. J. Termansen 1939 (altertavle); Mogens Larsen 1959 (korbuekruci-

fiks og prædikestol); Mogens Larsen 1966 (altertavle, korbuekrucifiks og prædikestol); Mogens Larsen 1978 (kalkmaleri); Mogens Larsen 1981 (altertavle); Jens Johansen 1982 (altertavle); Vitus Nielsen 1982 (gravsten); Mogens Larsen 1984 (altertavle og gravsten); Mogens Larsen 1985 (kirkeskib); Jens Johansen 1986 (stolestader, kirkeskib); Mogens Larsen 1988 (altertavle); Jens Johansen 1988 (altertavle og korbuekrucifiks); Verner Thomsen 1991 (korbuekrucifiks); Jens Johansen 2001 (gravtræ).

Litteratur. Orla Hylleberg Eriksen, *Dendrokronologisk undersøgelse af boreprøver fra Ubberud Kirke*, Odense Amt, NNU rapport nr. 25, Nationalmuseet 2013.

Historisk indledning ved David Burmeister Kaaring, bygningsbeskrivelse ved Martin Wangsgaard Jørgensen, glas- og kalkmalerier, inventar og gravminder ved David Burmeister Kaaring, heraf dog orgler ved Ole Beuchert Olesen. Oversættelser ved Peter Zeeberg (latin) og James Manley (engelsk). Korrektur ved Jørgen Lethan. Teknisk og grafisk tilrettelæggelse ved Mogens Vedso. Redaktionen afsluttet august 2013.

¹ *Repert* 1335, 14/8.

² *ÆldDaArkReg* V, 1, 181.

³ *ÆldDaArkReg* V, 1, 190-91.

⁴ *DaAtlas* VI, 544-45.

⁵ *Kronens Skøder* III (1689-1719), 250.

⁶ Anne Rüsing, *Gudsfrygt og oplysning. Odense 1700-1789. Odense bys historie* (red. Tage Kaarsted et al.), Odense 1981, 203.

⁷ Poul Bredo Grandjean, »Margaard«, *Danske slotte og herregårde* 9, (red. Aage Roussell), Kbh. 1965, 207.

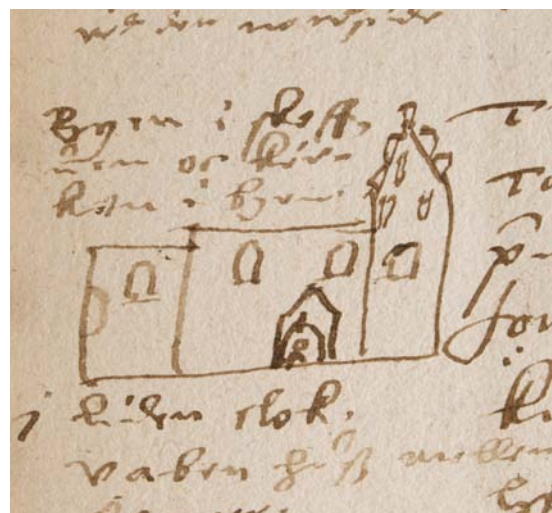

Fig. 28. Skitse af kirken i Jacob Madsens visitatsbog. I LA Fyn. Foto Mogens Vedso 2011. – *Sketch of the church in Jacob Madsen's journal of pastoral visitations 1588-1604.*

Fig. 29. Ydre set fra syd. Foto David Burmeister Kaaring 2013. – Exterior seen from the south.

⁸ LAFyn. *Bispeark. Indkomne breve fra Fyns Herreder*. Odense Herreds breve 1786–1805.

⁹ Selvom kirken altså nedarvedes i Hans Holms familie 1830, er en 'hr. Kjer' angivet som ejer 1829, jf. RA. *DaKanc.* Brevb. (for 1830 og 1831).

¹⁰ RA. *DaKanc.* Brevb.

¹¹ *Fyens Stiftstidende* 4. dec. 1901.

¹² KB. *Kallske Saml* 377, 4°.

¹³ Jf. matrikelkort 1884–1951.

¹⁴ *Lokalavisen* 29. okt. 1981.

¹⁵ Kirkens arkiv. *Synsprot*.

¹⁶ NM og Kirkens arkiv. *Synsprot*.

¹⁷ Jens Rasmussen og Anne Riising, *Biskop Jacob Madsens visitatsbog 1588–1604*, Odense 1995, 56.

¹⁸ NM.

¹⁹ *Hylleberg Eriksen* 2013.

²⁰ En tilsvarende gesimsudsmykning kan iagttages på Næsbyhoved Broby Kirke (s. 2696).

²¹ I bagmuren måler tilmuring fra top til det nuværende gulv ca. 270 cm.

²² Sydmurens forhøjning er ikke iagttaget i skibets sydvestlige hjørne. Dette må betyde, at en større del af bagmuren er blevet omsat her.

²³ Det kan bemærkes, at der er forskel i fugebehandlin-

gen på gavlen. Mod vest er gavlen sat med skrabefuger, mens der mod øst er skrabefuger med midterridsning.

²⁴ Det nye kors langmure er ikke i forbandt med skibets østgavl.

²⁵ Hvælvpillernes udformning er karakteristisk for især de nordfynske landsbykirker, hvor lignende hvælpiller genfindes i eksempelvis Pårup Kirke (s. 2659) og Kullerup Kirke (Svendborg Amt, Vindinge Hrd.).

²⁶ I kirkens regnskaber af 1671–72, RA. *Rentekammeret. Reviderede rgsk.* Kirkeregnskaber 1664–72. Odense Provsti, fremgår det, at der blev købt seks nye bjælker til tårnet. Om de har været anvendt i mellem- eller klokkestokværket, fremgår ikke.

²⁷ Savsnitsfrisen som bærende element i sennmiddelalderlig gavlungsmykning genfindes på adskillige af kirkerne omkring Odense. Se eksempelvis nordfacaden på kapellet i Pårup Kirke (s. 2659) eller tårnets gavle i Stenløse Kirke (Odense Hrd.).

²⁸ LAFyn. *C. Brandts ark.* Kirkeb.

²⁹ Vinduer af samme type optræder også i andre kirker omkring Odense. Se Korup Kirke (2739) og Næsbyhoved Broby (s. 2702).

³⁰ Optakterne til istandsættelserne i 1800-tallets første del kan følges i RA. *DaKanc.* 1. dept.: 20.8.1831.

³¹ Kirkens arkiv. *Synsprot.*; LAFyn. *KglBygnInsp.ark.* Kirker i Fyn.

³² En umiddelbar parallel til en sådan placering af våbenhusene foran en slank, senmiddelalderlig dør vil være Pårup Kirke (s. 2661).

³³ RA. *Rtk. Rev. rgsk.* Kirkeregnskaber 1664-72. Odense Provsti.

³⁴ Hylleberg Eriksen 2013. 21 prøver blev udtaget fra kirken, hvoraf 11 kunne dateres. 13 prøver har bevaret splintved. Korhvelvenes senmiddelalderlige datering er baseret på syv prøver med yngste bevarede årring dannet 1463 (prøvenr. 41091039), hvortil lægges et antal årringe, der skal kompensere for manglende splintved. Skibets senmiddelalderlige datering er baseret på seks prøver, hvoraf to har bevaret splintved. Den yngste daterede årring er dannet i 1462 (prøvenr. 41090079). Tårnets datering hviler på tre prøver, hvoraf to har bevaret splintved. Yngste daterede årring er dannet 1505 (prøvenr. 41092039) og skal korrigeres for manglende splint.

³⁵ LA Fyn. *Provsteark.* Synsforretn. over kirker og præstegårde.

³⁶ Endvidere var Carl Rønnow biskop 1474-1501 og Hans Urne domprovst 1475-1503.

³⁷ Aron Andersson, Sigrid Christie, Carl Axel Nordman og Aage Roussell, *Corpus vitraearum medii aevi. Skandinavien – Die Glasmalereien des Mittelalters in Skandinavien*, Stockholm 1964, kat. 10. Se også fragmenterne af to andre våbenskjolde fra Holmstrup Kirke (DK Holbæk 1820-21 og fig. 31-32), samt Mogens Vedsø, »Abbed Søren's våbenrude fra Øm kloster«, *Hikuin* 6, 1980, 39-44.

³⁸ NM. Indb. ved Mogens Larsen (1978).

³⁹ NM. Indb. ved Mogens Larsen (1966).

⁴⁰ Midtskabet er på bagsiden forstærket med to sekundære revler, der går vandret på tværs af de tre planker, der tilsammen udgør skabets bagklædning. De to revler er fastgjort til skabet ved hjælp af ni vridere skruet fast til dette. Ved enderne er de to revler – og dermed hele alterskabet – fæstnet med beslag til de to lodrette bjælker, der støtter altertavlen.

⁴¹ Thorlacius-Ussing, *Billedskæreren Claus Berg*, Kbh. 1922, 21.

⁴² NM. Indb. ved Chr. Axel Jensen (1912).

⁴³ En detaljeret beskrivelse af stafferingens enkeltdeler kan læses i NM. Indb. ved N.J. Termansen (1939).

⁴⁴ NM. Indb. ved Chr. Axel Jensen (1912).

⁴⁵ Thorlacius-Ussing, *Billedskæreren Claus Berg*, Kbh. 1922, 20. Denne holdning delte Francis Beckett, *Danmarks Kunst* II, Kbh. 1926, 204.

⁴⁶ Hermann Deckert, »Die Lübischo-Baltische Skulptur im Anfang des 16. Jahrhunderts«, *Marburger Jahrbuch für Kunstwissenschaft* III, 1927, 38.

⁴⁷ Jan Friedrich Richter, Claus Berg. Retabelproduktion des Spätmittelalters im Ostseeraum. Berlin 2007, 303-04. Se også Ebbe Nyborgs problematisering af Richters forsøg på at identificere enkelte kunstnere i

Fig. 30. Blendingsudsmykning på skibets østgavl (s. 2766). Foto Martin Wangsgaard Jürgensen 2012. – *Recess ornamentation on the south gable of the nave.*

periodens billedskærerproduktion, Ebbe Nyborg, »Jan Friedrich Richter: Claus Berg. Retabelproduktion des Spätmittelalters im Ostseeraum, Berlin 2007«, *Fortid og Nutid* 2009, 63. Karen og Jørgen Bøye Petersen, *Kirke-lig skulptur i Danmark* III, Kbh. 1999, 86 mener, at der er »rimelige indicier for, at tavlen udførelse kan skyldes Claus Berg«, men specificerer ikke, hvad disse indicier er; tværtimod omtales tilskrivningen andetsteds, side 78, som 'måske lidt tvivlsom'.

⁴⁸ Richter 2007 (note 47), 371. Thorlacius-Ussing 1922 (note 45), 21-22 synes at fundere tilskrivningen af Ubberudtavlen til Claus Berg og ikke mindst dateringen til o. 1511 på dens slægtskab med prins Frans' epitafium i Odense Domkirke (s. 731 ff.). Deckert 1927 (note 46), 39 regner ligeledes begge for værker udført af samme værksted, dog ikke Bergs, hvorimod Richter 2007 (note 47), 29 anser prins Frans' epitafium for et arbejde fra Claus Bergs værksted.

⁴⁹ Rasmussen og Riising 1995 (note 17), 122-23.

⁵⁰ Thorlacius-Ussing 1922 (note 45), 21.

⁵¹ NM. Indb. ved N.J. Termansen (1939).

Fig. 31. Skibet set fra nord. Foto Martin Wangsgaard Jürgensen 2012. – *Nave seen from the north.*

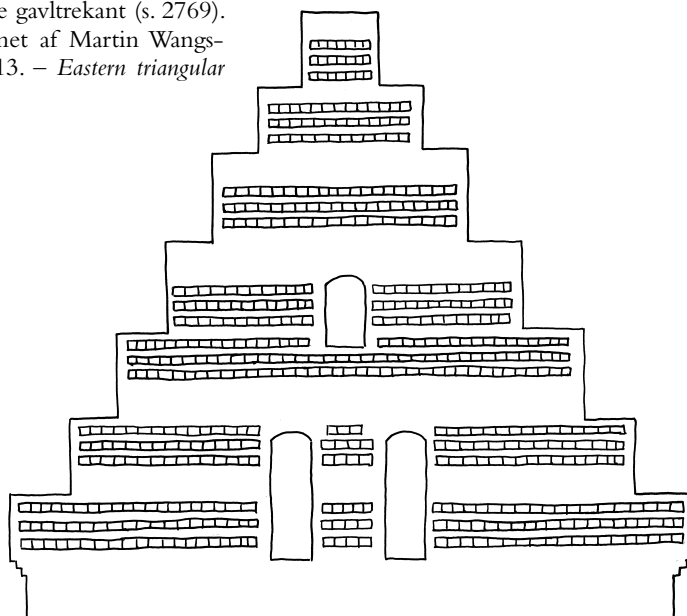
⁵² NM. Indb. ved N.J. Termansen (1926, 1937 og 1939). Endvidere besigtiget 1981, indb. ved Mogens Larsen (1981), og istandsat året efter, indb. ved Jens Johansen (1982). Se også korrespondancen i museets arkiver.

⁵³ NM. Indb. ved Mogens Larsen (1984 og 1988).

⁵⁴ Jf. Finn Grandt-Nielsen, *Fynsk Kirkesølv*, 182.

⁵⁵ 1903 anføres det i synsprotokollen (ved embedet), at en alterkande bør anskaffes. Det er angivelig sket kort

Fig. 32. Tårnets østre gavltrekant (s. 2769). 1:100. Målt og tegnet af Martin Wangsgaard Jürgensen 2013. – *Eastern triangular gable of the tower.*

derefter. Spørgsmålet om anskaffelse af en alterkande blev rejst allerede i 1889, idet kirken var lovet penge til en kande som betaling for overdragelsen af *glasmaleriet til NM; jf. NM.

⁵⁶ *Morgenposten* 24. juli 1973.

⁵⁷ If. Bent Exners forslag, jf. NM, symboliserer korset på samme tid julenat igennem ledestjernen, Langfredag i kraft af korstegnet og opstandelsen igennem korsets 'glade helhedsudtryk'.

⁵⁸ Et næsten identisk dåbsfad, 43 cm i tværmål, blev solgt på auktion, Lauritz.com 25. september 2008, lod 1372711.

⁵⁹ NM. Indb. ved Mogens Larsen (1959), indb. ved Jens Johansen (1988) og indb. ved Verner Thomsen (1991).

⁶⁰ NM. Indb. ved Mogens Larsen (1959 og 1966) samt korrespondance.

⁶¹ NM. Indb. ved Mogens Larsen (1959).

⁶² Blandt de talrige prædikestole med ornamentudsmykkede fag kan nævnes de daterede stole i Oure Kirke fra 1577 (Svendborg Amt, Gudme Hrd.), Højby Kirke fra 1578 (Åsum Hrd.) og middelfartskæren Knud Snedkers i Roerslev Kirke fra 1590 (Vends Hrd.).

⁶³ Jf. foto i NM.

⁶⁴ LAFyn. *Bispeark*. Synsforretninger over kirker og præstegårde samt Kirkens arkiv. *Synsprot.*

⁶⁵ LAFyn. C. Brandts ark. Kirkeb.; *kirkens arkiv*. Synsprot.

⁶⁶ A. C. Zachariasen, Fortegnelse over leverede orgler, i Den Danske Orgelregistrant.

⁶⁷ I forbindelse med kirkerestaureringen 1925 blev orglet udstyret med en elektrisk blæser.

⁶⁸ Henning Thalund, *Fynske kirkeskibe*, 53.

⁶⁹ NM. Indb. ved Mogens Larsen (1985) samt korrespondance.

⁷⁰ *Ubberud Lokalkirk*. Herredsprovstens prot.

⁷¹ Fr. Hjort, »En Undersøgelse angaaende Korsebjerg

Fig. 33. Disk udført 1845 af N. C. Clausen, Odense (s. 2776). Foto Arnold Mikkelsen 2012. – *Paten, made in 1845 by N.C. Clausen, Odense.*

og Personer og Slægter derfra», *ÅrbOdense og Assens*, 1926–30, 503–04 og 518–20.

⁷² Hjort 1926–30 (note 71), 520–22. I Ebbe Lehn Petersens beskrivelse fra 1972 (i NM) af arealerne omkring tligkapellet omtales udelukkende, at der mellem de tre træer, der stod vest for tligkapellet, lå to 'store monolitgravsten'.

⁷³ Hjort 1926–30 (note 71), 520–22. Stenenes så godt som ulæselige indskrifter følger Hjort.

⁷⁴ Hjort 1926–30 (note 71), 522, fremfører den mulighed, at stenen kan være lagt over Peder Olufsen, død 1729.

⁷⁵ Hjort 1926–30 (note 71), 520–21.

⁷⁶ NM. Indb. ved Jens Johansen (2001).

UBBERUD CHURCH

Historical introduction. Ubberud Church was annexed in 1335 to St. Canute's Monastery in Odense (cf. p. 77). In 1558 the monastery granted the incumbent of Korup, Peter Knudsen, the right to the revenues of Ubberud Church during his lifetime, and in 1567 the right was transferred to the lector of the monastery, Jørgen Simonsen. In 1572 Ubberud was annexed to Korup Church. In 1698 Counsellor and Prefect Erik Stensen

bought it from the Crown but the same year sold it on to his son-in-law Colonel Frederik von Winterfeldt. In 1707 he sold it to the Mayor of Odense, Jens Christensen of Margård, and until 1787 it belonged to the successive owners of the Margård estate. After this the church, apart from a short period around 1800, was in the possession of Niels Henriksen and his heirs until 1839. It passed into *freehold* in 1925.

Surroundings and building. The church is surrounded by its churchyard on a low hill in the heart of the small village, where the roads Ubberudvej and Ubberudgårdvej meet. The *churchyard* was expanded several times in the twentieth century, not least with the addition of areas east and north of the church.

The construction history of the church can presumably only be established in its broad lines, although dendrochronological datings offer points of reference. The Romanesque church was built in a mixture of brick, fieldstone and a few granite ashlar. In the Late Middle Ages several rebuildings in brick were carried out, which have given the church a somewhat asymmetrical ground plan; the north wall of the nave was rebricked, the chancel was expanded and the whole church was vaulted over around 1481–82. Finally a tower was built towards the west around 1516, and the church was given a porch. The most recent major refurbishing of the church took place in 1966.

Furnishings. The oldest item of furnishing in the church is the Romanesque granite font, which belongs to a small local group whose basins are decorated with a round-arched frieze. The chancel arch crucifix is High Gothic, and is thus one of the oldest preserved on Funen. The altarpiece is probably a northern German work from the time around 1520/30 which was once a side altarpiece in Lunde Church and was not set up as a high altarpiece in Ubberud until 1685. The pul-

pit was donated in 1616 by the incumbent Hans Pedersen Holmhauge; with its triple corner columns and ornamented arcade fields it is a typical, if late, example of the Funen Renaissance style. The altar candlesticks come from about the same time, while the baptismal dish with its Fall of Man relief is a well known Netherlandish import from the time around 1650. Among the later furnishings it is worth mentioning Lorenz Frølich's *The Parable of the Rich Man* from 1890, which is one of the artist's few altar paintings.

Colour scheme and refurbishings. The furnishings are mainly in polished wood; the pulpit however has a black bottom for inscriptions and arcade fields. The furnishings of the chancel thus form the reference point for the colour scheme, since the communion table, the kneeler and the altarpiece are all painted on a blue ground. To a great extent this colour scheme reflects the refurbishing of 1966 (architect Ebbe Lehn Petersen). Before this the church had been refurbished in 1925 in connection with the transition to freehold.

Sepulchral monuments. In the chancel a memorial tablet of grey limestone from c. 1714 has been set up in memory of Captain of Horse August Wulf and his wife Magdalena Elisabeth Bauert, while the tombstone from c. 1665 of District Judge Anders Hansen and his wife Maren Korsebjerg is set up in the porch. At the entrance to the churchyard lie a further six tombstones from the former Korsebjerg burial ground.